

det naturligste, at de paahvilende Afgifter stiger og falder med Udbyttet. Dette sidste er jo nemlig vekslende med Konjunkturerne, og af den hermed følgende Risiko synes det naturligt at lade Afgiftsmottageren bære sin Part. Vanskeligheden bestaar her alene i at finde et korrekt talmæssigt Udtryk for disse vekslende Landbrugskonjunkturer. En Tid lang besad man i denne Henseende i Kapitelstaksterne en virkelig god Rettesnor, men dette kan ikke mere siges at være Tilfældet. Siden det danske Landbrug fra Begyndelsen af 1880erne mere og mere har antaget Karakter af intensivt Kvægbrug med dertil hørende Svineavl, er det nu mere blevet Smør- og Flæskepriserne end Kornpriserne, der danner Maalestokken for Landbrugets Rentabilitet. Høje Korn- og Foderstofpriser betyder nu snarere store Driftsudgifter, og navnlig gælder da dette for de mindre Brug, hvis egen Avl ikke paa langt nær er tilstrækkelig til at holde den Produktion af dyriske Produkter i Gang, som disse har indrettet sig paa. Selvfølgelig er der en ret nøje Forbindelse mellem Korn- og Foderstofpriser og Priserne paa Dyriske Produkter, men ligeløbende er Bevægelsen ingenlunde i Nutiden, hvor Priserne paa Smør og Flæsk bestemmes af et Marked og Kornpriserne af heit andre, og i hvert Fald kan der meget vel findes et Misforhold herimellem i nogen Tid, før det rettes.

Kapitelstaksterne maa derfor ogsaa alt under ganske normale Forhold siges at have tabt deres Karakter af en rationel Maalestok for de her omhandlede Afgifter, navnlig for de mindre Brugeres Vedkommende, men endnu mere maa dette naturligvis gælde under saa overordentlige Omstændigheder som de nuværende.

En Fastholden af Kapitelstaksterne, sat paa sædvanlig Vis, vilde som Rettesnor for Størrelsen af de nævnte Afgifter virke ret urimeligt og tyngende for Yderne og tilføre Afgiftnyderne en dem ikke rettelig tilkommende økonomisk Fordel.

Ganske at fravige Kapitelstakstgrundlaget vilde dog ikke være hensigtsmæssigt. Selv om en anden og bedre Rettesnor lod sig sætte i Stedet, vilde denne Vej være spærret alene som Følge af den knappe Tid, der staar til Raadighed, og en fuldstændig Skiften Grundlag, om dette i det hele taget var muligt, vilde ogsaa let i adskillige Henseender medføre lidet ønskelige Forskydninger. Derimod maa der, naar Kapitelstaksterne i saa væsentlig en Grad, som Tilfældet er for Øje-

blikket, ophører med at danne et rimeligt og hensigtsmæssigt Grundlag, gribes lempende ind saa langt som muligt, men naturligvis begrænset gennem andre væsentlige Hensyn, som maa tages.

En naturlig Grænse for denne Indgriben kan sættes ved de rent private i Overensstemmelse med den gældende Ret stiftede Kontraktforhold. I disse vil det være mere betænkeligt at gribe ind. Naar Forpagtningsafgifterne tages som Helhed, maa det antages, at Konjunkturgevinsten vil komme saavel Forpagter som Ejer tilgode. Det er jo navnlig for de mindre Ejendomme, at Kapitelstaksterne i Nutiden har ophørt med at danne en tilnærmelsesvis rigtig Maalestok for Landbrugskonjunkturerne, for de større Ejendomme derimod, for hvilke Kornsalg endnu gennemgaaende spiller en ikke ubetydelig Rolle, er Kapitelstaksterne mere brugelige. Og de bortforpagtede Ejendomme er gennemgaaende ret store; for Ejendomme i Forpagtning og Leje under et hørte saaledes af disses samlede Areal 63 pCt. under Ejendomme paa 108 Tdr. Land eller derover og 34 pCt. under Ejendomme paa over 432 Tdr. Land, medens det for de øvrige Landejendomme kun var henholdsvis 29 og 8 pCt., og heroverfor maa tilmed erindres, at de bortlejede Ejendomme gennemgaaende er meget smaa, saaledes at Forskellen vilde blive endnu mere udpræget, hvis disse kunde udskilles.

Af anden eller væsentlig anden Karakter end Forpagtningsafgifter efter Kapiteltakst er de offentligretlige Ydelser, saasom Statens Jordebogsafgifter, Tiender o. a. samt endvidere Arvefæsteafgifter. Disses særlige økonomiske, saavel som retlige Karakter som Grundbyrde, giver dem i denne Sammenhæng en uomtvistelig Særstilling. Statens Stilling overfor Fæsteforholdet (Arvefæste saavel som Livsfæste) har altid været en anden og stærkere end overfor det rent private Forpagtningsforhold.

Hvad Fæsteafgifterne angaar, da indtager disse en Mellemstilling mellem Arvefæsteafgifterne og Forpagtningsafgifterne, men efter hele deres Natur og Oprindelse og i Sammenhæng med den særlige Stilling, som Fæsteforholdet har i vor Lovgivning, synes de at burde behandles paa samme Vis som Arvefæsteafgifter, og dette er da ogsaa foreslaaet.

Til Vurdering af Kapitelstaksternes sandsynlige Højde for Aaret 1914, om disse sættes paa sædvanlig Vis, er der foretaget en Beregning af de for September, Oktober